

Rapport

Datum: 6 april 2005

Rapportnummer: 2005/102

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat ambtenaren van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost op 18 maart 2004 te Eindhoven na het uitvoeren van een verkeerscontrole:

hem hebben geboeid, waaraan hij letsel heeft overgehouden;

hem niet hebben verteld wat de reden was waarom hij werd aangehouden;

hem in een politieauto naar het politiebureau hebben overgebracht zonder hem daarbij in de autogordel te plaatsen;

zijn vrouw niet op de hoogte hebben gesteld naar welk politiebureau hij werd overgebracht.

Daarnaast klaagt verzoeker dat één van de politieambtenaren zijn vrouw hardhandig aan de kant heeft geduwd.

Beoordeling

Algemeen

1. Op 18 maart 2004 beging verzoeker rond zes uur 's avonds op de Aalsterweg in Eindhoven een verkeersovertreding. Hij keerde zijn auto door de middenberm, omdat de weg was afgesloten in de richting die hij wilde volgen en er op de andere rijbaan een file stond. Twee politieambtenaren van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost, die belast waren met een verkeerscontrole, hebben verzoeker (en een andere automobilist) verzocht hen te volgen. In een zijstraatje, de toegangsweg tot Eikenburg, zijn zij gestopt. Politieambtenaar S. is uitgestapt en op verzoekers auto toegelopen, terwijl haar collega Ha. zich naar de andere automobilist begaf. De lezingen over wat er vanaf dat moment is gezegd en gedaan wijken van elkaar af, maar het heeft erin geresulteerd dat verzoeker is meegenomen naar het politiebureau.

2. Verzoeker heeft naar aanleiding hiervan op 20 maart 2004 een klacht ingediend bij de chef van het regionale politiekorps Brabant-Noord en de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch. De korpschef heeft deze klacht in behandeling genomen. Politieambtenaar M. heeft alle betrokkenen benaderd en al hun verklaringen in een rapportage opgenomen. Deze stukken zijn aan de Commissie voor de politiekachten regiopolitie Brabant Zuid-Oost (verder: adviescommissie) voorgelegd. De korpschef achtte de klachten van verzoeker niet gegrond.

3. Verzoeker heeft zich daarop op 12 september 2004 tot de Nationale ombudsman gewend met het verzoek een onderzoek naar de gedraging te starten. De Nationale ombudsman heeft besloten tot het houden van een hoorzitting in deze zaak. Tijdens deze

hoorzitting op 13 januari 2005 op het gemeentehuis te Eindhoven zijn verzoeker, zijn echtgenote en de twee betrokken ambtenaren Ha. en S. door twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman gehoord. Verzoeker is in aanwezigheid van de twee politieambtenaren gehoord, vervolgens is zijn echtgenote in aanwezigheid van allen gehoord. Daarna is politieambtenaar Ha. gehoord in aanwezigheid van verzoeker en zijn echtgenote, waarna politieambtenaar S. in aanwezigheid van allen is gehoord. Vervolgens zijn allen in de gelegenheid gesteld op elkaars standpunten te reageren. Daarnaast heeft de heer He. namens de korpsbeheerder diens standpunt ten aanzien van verzoekers klacht gegeven.

Hieronder volgt een verkorte en zakelijke weergave - voor zover relevant voor het onderzoek - van de door een ieder afgelegde verklaringen.

3.1. Verzoeker heeft onder meer het volgende verklaard:

"Nadat wij achter de politieauto waren gestopt, kwam S. naar mij toegelopen. Zij vroeg mij om mijn rijbewijs. Ik heb tegen S. gezegd: 'Vinden jullie dat jullie goed bezig zijn? Er zijn heel veel mensen die in de file staan. Kunnen jullie niet beter het verkeer gaan regelen?' Ik heb vervolgens mijn rijbewijs afgegeven. S. vertelde mij dat ik een verkeersovertreding had begaan. Ze zei dat ze de gegevens ging controleren. Ik ben uitgestapt en naar de politieauto gelopen, omdat ik vond dat het te lang duurde. Ik had nog een druk programma. Ik stond een klein stukje van het geopende portier af, ik stond niet heel dicht op S. Toen ik daar stond heeft S. volgens mij niet gevraagd of ik wat afstand wilde nemen. Ik zag dat zij al klaar was met het uitschrijven van de bekeuring. Het bonnenboekje was al helemaal ingevuld. Ik vroeg haar of ze nog lang nodig had. Ze vertelde mij dat zij alle tijd van de wereld had om de bon uit te schrijven. Ik heb toen gezegd dat zij maar een 'trutbaan' hebben, als ze daarvoor tijd genoeg hadden. Ik heb ook gezegd dat het tijd werd dat ze hun handen eens lieten wapperen. Ik ging door het lint omdat ze zei dat ze alle tijd van de wereld had. Ik vroeg of ik een knieval moest maken om mijn portefeuille terug te krijgen en wees daarbij naar mijn portefeuille. Ha. pakte mij op dat moment van achteren bij mijn arm vast en draaide deze op mijn rug. Ik werd meteen door hem aan mijn rechterarm geboeid. Daarbij werd ik met mijn hoofd naar de auto gedraaid. Toen wilde hij mijn linkerarm ook op de rug draaien. Mijn vrouw tikte Ha. op de schouder met de vraag of Ha. wat rustiger aan kon doen, omdat ik geopereerd ben aan een hernia. Zij kreeg van Ha. een duw met zijn elleboog tegen haar borst. Ze heeft daar een blauwe plek aan overgehouden. Ik ben uiteindelijk met mijn rug tegen de auto geplaatst en aan de voorzijde geboeid. Nadat ik was geboeid ben ik in de auto geplaatst. Daarna stapte S. de politieauto uit. Ha. heeft mij niet gevraagd in de auto plaats te nemen. Ik heb geen autogordel omgekregen.

Toen ik in de auto zat heb ik gevraagd of ik mijn zoon mocht bellen. S. vertelde mij dat dat niet kon, omdat ik was aangehouden. Dit was de eerste keer dat ik hoorde dat ik was aangehouden. Ha. heeft dit nooit gezegd.

De politieambtenaren wisten op het moment dat we in de auto zaten nog niet naar welk politiebureau we zouden gaan. In de auto hoorde ik de ambtenaren de meldkamer vragen waar ze naar toe moesten. Ze vroegen of ze naar het hoofdbureau moesten rijden. In mijn ogen stond niet vast waar we naar toe zouden gaan. Ik heb ze voordat we vertrokken niet gevraagd naar welk bureau we gingen. Het kon overal in de buurt zijn. Ik heb toen ik in de politieauto zat niet met mijn vrouw kunnen afspreken of zij daar zou blijven. Mijn vrouw heeft Ha. nog gevraagd of onze auto op slot gedaan kon worden, of het raam gesloten kon worden en of de lichten gedoofd konden worden. Zij kan namelijk niet met deze auto overweg. Dit heeft Ha. gedaan.

Nadat ik op het politiebureau was verhoord, hebben de politieambtenaren mij aangeboden me terug te brengen naar de plaats waar mijn auto stond. Ik heb dat geweigerd. Ik wilde niet in een overvalauto door een stad gereden worden. Een taxi wilde ik ook niet. Bij de balie bij de hoofdingang van het politiebureau kwam ik mijn vrouw en zoon tegen. Mijn vrouw had mijn zoon gebeld en hij is naar haar toe gekomen. Als zij hem niet had kunnen bereiken, had mijn vrouw wel twee uur buiten bij de auto op dat donkere pad op mij moeten wachten, omdat ik terug had moeten lopen naar de auto.

Het letsel ontstond aan beide polsen door het boeien, omdat de boeien veel te strak zaten. U vraagt mij of ik heb meegewerkt aan het boeien. Ik heb in eerste instantie niet meegewerkt aan het boeien. Daar werkt toch niemand aan mee, aan die 'futiliteiten'? Ik heb mijn armen niet stil gehouden tijdens het boeien. Ik maakte bewegingen met mijn handen, terwijl ik praatte. Het zal er wel op uitdraaien dat ik het letsel zelf heb veroorzaakt, omdat ik mijn armen heb bewogen terwijl Ha. mij wilde boeien. Ik heb mijn handen overigens niet tot vuisten gebald. Tijdens het boeien heb ik aangegeven dat ik pijn had. Ha. zei: 'Stel u niet zo aan.' Ik heb nu nog last van mijn arm vanwege het boeien. Ik heb dat toen wel tegen de dokter gezegd. Ik heb een doktersverklaring bij me.

Nadat verzoeker de verklaring van beide politieambtenaren had gehoord gaf hij nog aan dat hij nu weer teleurgesteld was in beëdigde ambtenaren."

3.2. De echtgenote van verzoeker heeft onder meer het volgende verklaard:

"Wij waren geïrriteerd door het feit dat wij door de politie aan de kant werden gezet omdat we door de middenberm waren gereden. Het leek mij nuttiger als de politie er was gaan staan om het verkeer te regelen. S. vroeg mijn man om het rijbewijs. Mijn man vroeg haar of de politie niet beter het verkeer kon gaan regelen, in plaats van automobilisten te bekeuren. Volgens mij hebben wij verder niets gezegd. S. liep zonder iets te zeggen naar de politieauto en bleef lang weg. Ik weet niet precies hoe lang dit duurde. We stapten uit onze auto en liepen naar de politieauto om te vragen hoe lang het nog zou gaan duren. We vertelden S. dat ze moest opschieten. Ha. liep toen ook naar de politieauto om te zeggen dat we ons rustig moesten houden. Mijn man zei dat hij niet de hele avond de tijd had. S. zei dat ze tot de volgende ochtend 06:00 uur de tijd had. We hadden verschrikkelijk

veel haast en hebben afspraken moeten afzeggen. Dan is het niet leuk dat ze er zo lang over doen om een bekeuring uit te schrijven. Ik voelde het een beetje als provoceren. Mijn man wilde de portefeuille terug, en wees ernaar. Meteen pakte Ha. mijn man vast en trok hem naar achteren. Ik heb tegen Ha. op zijn rug getikt en gezegd dat mijn man last heeft van zijn rug. Daarop gaf Ha. mij met zijn elleboog een duw tegen mijn borst en pakte me daarna nog bij mijn kraag vast, zodat ik naar achteren werd geduwd en bijna in de greppel naast de weg viel. Hij had mijn man op dat moment ook nog vast. Ik heb er een blauwe plek op mijn borst aan overgehouden. Ik ben daarmee niet naar de dokter gegaan.

Ha. heeft niet tegen mijn man gezegd dat hij was aangehouden. Mijn man werd aan de voorzijde van het lichaam geboeid en in de auto gezet. Hem is niet van tevoren verteld dat hij geboeid zou worden. Tijdens het boeien probeerde mijn man zijn arm terug te trekken. Je hoorde het kraken. S. heeft niet meegeholpen met boeien. Toen mijn man in de auto zat, zag ik zijn mobiele telefoon naast hem op de achterbank liggen. Mijn man vroeg of hij iemand mocht bellen. S. zei dat dat niet kon, omdat hij was aangehouden. Ha. heeft op mijn verzoek onze auto afgesloten. De politieambtenaren hebben niet gezegd naar welk bureau mijn man werd gebracht. Ze hebben alleen gezegd dat ze naar het bureau gingen, niet naar welk bureau. Ik heb hun voordat zij met mijn man vertrokken niet gevraagd naar welk bureau hij werd overgebracht. Daar heb ik niet aan gedacht. Ik had hier ook nog nooit eerder mee te maken gehad. Ik was echt in paniek. Ik heb nadat ze waren vertrokken in de auto gewacht en mijn zoon gebeld. Hij is toen naar mij toegekomen. Mijn zoon en ik zijn naar het politiebureau aan de Aalsterweg gegaan. Dit bureau was echter gesloten. Twee politieambtenaren die daar naar buiten liepen hebben ons verwezen naar het hoofdbureau aan de Mathildelaan.

Mijn man heeft letsel opgelopen door het boeien. Ik vind het schandalig dat iemand die bloedend het politiebureau verlaat, niet eens een pleister heeft gekregen en dat de politieambtenaren zich zo hebben opgesteld. Ik vraag me af of iedereen elkaar de hand boven het hoofd houdt. We waren op het politiebureau duidelijk door het lint.

Nadat verzoekers echtgenote de verklaring van de beide politieambtenaren had gehoord gaf zij nog aan dat zij het vreemd vindt dat S. niet heeft gezien dat haar man door Ha. uit de auto werd getrokken. Volgens haar legt Ha. tegenstrijdige verklaringen af. Ik vind niet dat de politie moet provoceren. Wij vinden dat wij honds behandeld zijn."

3.3. Betrokken ambtenaar Ha. heeft in dit kader onder meer het volgende verklaard:

"Mijn collega S. en ik waren bezig met een verkeerscontrole. Na het geven van een stopteken zijn we vóór verzoekers gaan rijden en op de inrit van Eikenburg gestopt. Ik ben langs verzoekers auto gelopen, naar de achterste auto. Mijn collega ging naar verzoeker. Ik hoorde S. hard praten tegen verzoeker, wat ik niet van haar gewend ben. Ik heb S. toen met een schuin oog in de gaten gehouden. Ik zag haar naar de politieauto lopen en zag dat verzoeker meteen achter haar aanliep. Ik weet niet waarom zij naar het dienstvoertuig

liep. Ik heb haar dat niet horen zeggen. Ik heb gehoord dat verzoeker tegen haar zei dat ze moest opschieten en dat zij tegen hem zei dat zij de tijd nam die ze nodig had. Ik heb de andere automobilist laten gaan en ben direct achter verzoeker aangelopen. Daarna stapte verzoekers echtgenote ook uit. Ik denk dat er ongeveer dertig seconden tussen het laten stoppen van de auto en het uit de auto stappen van verzoeker heeft gezeten. Het heeft in ieder geval niet lang geduurd, omdat ik nauwelijks met het uitschrijven van het proces-verbaal was begonnen toen ik naar onze dienstauto terugliep om mijn collega bij te staan. Toen ik naar de auto liep zat S. al in de auto. Verzoeker stond bij het portier. Ik ben naast verzoeker gaan staan, met mijn rug naar het voertuig toe, hij stond aan mijn linkerzijde. Verzoekers echtgenote stond aan mijn rechterhand. Ik ben tussen hen in gaan staan, omdat zij zich er volgens mij mee wilde bemoeien. Aangezien zij de overtreding niet had begaan, hoorde ze zich er niet mee te bemoeien. Mijn collega was nog bezig met het uitschrijven van de bekeuring. Verzoeker begon tegen haar te praten, hij zei dat we maar een kutbaan hadden en dat we beter het verkeer konden gaan regelen. Ik heb S. zeker twee keer horen vragen of verzoeker wat afstand wilde bewaren. Verzoeker ging daar niet op in. Ik zag dat verzoeker heel dicht op de deur ging staan en dat hij de auto in dook. Ik heb tegenover M. (de rapporteur in de interne klachtprocedure van de politie; N.o.) niet verklaard dat ik heb gezien wat verzoeker deed toen hij de auto indook. Ik zag dat S. het boekje stevig vasthield en ik zag dat verzoeker in de auto dook. Of verzoeker het boekje nu wel of niet vasthield, maakte mij niet uit, aangezien ik op dat moment al had besloten dat ik verzoeker ging aanhouden omdat hij mijn collega belemmerde in de uitoefening van haar bediening. Ik zag pas dat hij het boekje vasthield toen ik hem uit de auto trok. Ik heb verzoeker waarschijnlijk bij zijn rechterschouder gepakt. Ik heb tegen hem gezegd dat hij was aangehouden, maar niet waarvoor.

Verzoekers echtgenote begon op dat moment aan mij te trekken. Verzoeker zelf bleef heel rustig. Hij was niet agressief. Ik heb verzoekers echtgenote bij haar sleutelbeen gepakt en haar aan het eind van het voertuig neergezet en gezegd dat zij daar moest blijven staan. De weg naast de auto liep wat stijl af het bos in. Ik had verzoeker toen niet vast, hetgeen zijn echtgenote tijdens deze hoorzitting heeft verklaard. Ik heb het rechterachterportier geopend en gezegd dat verzoeker kon gaan zitten. Hij wilde dat niet, hij vond dat kinderachtig. Ik heb hem verscheidende keren gevraagd in te stappen. Ik heb nog ruimte gemaakt op de achterbank. In de auto staat namelijk ook nog een hondenkooi. De bank staat dan zo ver mogelijk naar voren. Op de achterbank lagen onze kogelvrije vesten en nog andere spullen. Deze heb ik aan de kant gelegd. Ook is de passagiersstoel naar voren geschoven, om beenruimte te maken, anders is er maar zo'n tien centimeter beenruimte. Verzoeker zelf heeft in de interne klachtprocedure nog verklaard dat hij voldoende beenruimte had. Ik heb verzoeker zeker vier keer gevraagd te gaan zitten. Al die tijd heeft verzoeker zich verbaal verzet. Na vier of vijf keer heb ik hem gezegd dat hij goedschiks of kwaadschiks mee kon. Voor veiligheidsredenen heb ik hem toen aan zijn rechterpols geboeid en deze arm op zijn rug gedraaid. Verzoekers reactie hierop verschilde niet van hoe hij zich tot op dat moment had gedragen. Ik wilde de tweede arm bijbrengen toen

verzoekers echtgenote mij erop wees dat verzoeker last heeft van zijn rug, dat hij herniapatiënt is. Ik had haar daarvoor gezegd dat ze achter bij de auto moest blijven staan. Ik ben blij dat ze dat niet heeft gedaan, omdat ze mij er nu op kon wijzen dat haar man herniapatiënt is. Dat is de reden waarom ik verzoeker aan de voorkant van zijn lichaam heb geboeid. Ik durf nu niet meer te zeggen of ik hem heb geboeid wegens fysiek of verbaal geweld. Voor ons was het onmogelijk om naast verzoeker achter in de auto plaats te nemen, vanwege de spullen die er lagen. Er was dus geen mogelijkheid om verzoeker op die manier tijdens de rit onder controle te houden. Daarom is hij geboeid, omdat ik dat veiliger vond vanwege zijn verbale uitingen. Ik voelde me echter niet bedreigd door verzoeker.

Ik durf niet te zeggen of ik verzoeker in de gordel heb vastgezet. Ik weet het niet. Ik doe het eigenlijk altijd, omdat ik meestal alleen rijd. Dit doe ik voor mijn eigen veiligheid. Als verzoeker zegt dat ik hem niet in de gordel heb geplaatst, zal dat zo zijn. Ik neem aan dat hij de waarheid spreekt.

Ik heb verzoeker gezegd dat we naar het hoofdbureau zouden gaan. In de auto ontstond er discussie over waar we heen zouden gaan. Ik had aan het eind van de middag via de portofoon vernomen dat de hulpofficier van justitie op het bureau aan de Aalsterweg was. Ik wilde vragen of hij daar nog was, omdat dat bureau het dichtstbij was. De hulpofficier van justitie bleek inmiddels al weer op het hoofdbureau aan de Mathildelaan te zijn.

Ik heb de auto van verzoeker afgesloten. We stonden daar enigszins in de bewoonde wereld (...). Verzoekers echtgenote had een auto, een telefoon, ze stond vlakbij een restaurant en het politiebureau was er een paar honderd meter vandaan. Ik vond niet dat ik haar daar op een onveilige plek heb achtergelaten. Verzoekers echtgenote heeft ons niet gevraagd wat wij gingen doen en waar wij naar toe gingen. Volgens mij zou zij haar zoon gaan bellen. Ik weet niet of zij hem aan de lijn heeft gekregen. Verzoekers echtgenote bleef buiten de auto wachten. Ik heb de auto afgesloten, het raam aan de bestuurderszijde gesloten en de alarmlichten aangedaan. Ik heb de auto van verzoeker afgesloten omdat ik de aanhouding formeel wilde afsluiten. Ik wilde niet dat er iets uit de auto zou verdwijnen.

Volgens mij kan het letsel alleen aan de rechterhand zijn ontstaan, omdat ik de boei een slag heb gedraaid om verzoeker weer onder controle te brengen. Het letsel kan volgens mij niet zijn ontstaan door het omdoen van de boeien, omdat ik de boei meteen heb gelockt nadat ik die had aangeslagen. Ik heb op het bureau gezien dat verzoeker op zijn rechterpols een wondje had. Tijdens het verhoor heeft hij een papiertje gekregen of er zelf een zakdoek op gedaan, dat weet ik niet meer precies. Er was geen pleister voor handen. Ik heb gezien dat hij bloedde. De wond aan de linkerpols waar verzoeker over spreekt kan van de sluiting van de boei zijn. Die kan wat scherpe randen hebben. Ik heb deze verwonding niet gezien. De hulpofficier van justitie vond het op dat moment niet nodig om een arts te laten komen.

Verzoekers echtgenote heeft het over tegenstrijdigheden in mijn verhaal, maar ik heb ook tegenstrijdigheden in hun verklaringen gezien. In zijn verklaring tegenover M. heeft verzoeker gezegd dat hij de portefeuille wilde terugpakken. Nu verklaart hij dat hij enkel naar de portefeuille heeft geweest. Dit is ook een tegenstrijdigheid."

3.4. Betrokken ambtenaar S. heeft onder meer het volgende verklaard:

"Nadat mijn collega Ha. en ik verzoeker hadden laten stoppen ben ik naar de auto van verzoeker gelopen. Ik wilde hem aanspreken op het feit dat hij een verkeersovertreding had begaan. Meestal deel ik ook de reden mee waarom ik mensen aan de kant zet. Voordat ik dit kon doen kreeg ik al van alles naar mijn hoofd geslingerd. Ik heb verzoeker naar zijn rijbewijs gevraagd. Ik zoek altijd de gegevens van een automobilist op, zoals openstaande boetes of antecedenten, als ik een boete uitschrijf. Daarvoor neem ik contact op met de meldkamer. Omdat ik de situatie bedreigend vond, ben ik meteen naar de politieauto gelopen. Ik heb verzoeker meegedeeld dat ik daarheen ging. Ik kreeg toen te horen dat ik 'godverdomme' moest opschieten. Verzoeker kwam achter mij aanlopen en ik heb hem een aantal keren op zijn gedrag aangesproken. Daarna ben ik doorgelopen en in de auto gaan zitten. Ik was al even bezig met het invullen van het bonnenboekje toen verzoeker op een gegeven moment in de deuropening kwam staan. Er hebben enkele minuten gezeten tussen het moment dat ik wegliep bij de auto met het rijbewijs en het moment dat verzoeker bij de dienstauto kwam om te vragen hoe lang het nog ging duren. In het begin stond verzoeker nog wel op een afstandje. Daarna kwam hij dichterbij staan. Ik was nog niet klaar met uitschrijven, ik moest nog wat dingen uitzoeken, zoals de feitcode. Ondertussen bleef verzoeker maar dingen tegen mij zeggen over mijn baan. En dat ik moest opschieten. Ik heb gezegd dat ik de tijd zou nemen die ik nodig had. Ik zou om 22:00 uur die avond klaar zijn, dus ik zal niet hebben gezegd dat ik tot 06:00 uur de volgende ochtend te tijd had. Ik voelde me niet meer prettig omdat verzoeker steeds harder begon te praten en verbaal steeds agressiever werd. Ik denk dat verzoeker wel om zijn portefeuille heeft gevraagd, hoewel ik het niet vragen zou willen noemen. Ik ben op een gegeven moment gestopt met wat ik aan het doen was, omdat ik niet goed meer kon werken. Ik heb toen in de spiegel gekeken waar Ha. was, hij stond achter bij de auto. Hij had de andere auto al laten gaan. Toen kwam verzoeker de auto in, kennelijk om zijn portefeuille terug te pakken. Hij had ook mijn boekje vast, omdat ik zowel zijn als mijn spullen in mijn handen had. Het is mij nog nooit overkomen dat iemand spullen uit mijn handen nam. Toen hoorde ik Ha. zeggen dat verzoeker was aangehouden. Hierover was ik verrast, omdat ik zelf nog niet zover was. Toen Ha. dat zei ben ik ook gaan handelen. Ik heb de beschikking niet afgemaakt en ben uit de auto gestapt en heb verzoekers echtgenote op afstand gehouden. Voor mij was het inmiddels duidelijk dat verzoeker wist dat hij was aangehouden, omdat hij toen opeens rustig werd. Hij wilde ineens dat ik gewoon doorging met het uitschrijven van het proces-verbaal en dan zou hij daarna naar huis gaan.

Ik heb niet gezien dat Ha. verzoeker heeft vastgepakt. Ik hoorde alleen maar dat Ha. zei dat verzoeker was aangehouden. Ik heb het woord ambtsbelemmering gehoord, maar kan me voorstellen dat niet voor iedereen duidelijk is wat dit inhoudt. Daarom is het nog uitgelegd.

Verzoeker wilde niet mee. Hij wilde zijn rijbewijs terug en naar huis. Hij heeft diverse keren gezegd dat hij niet meewilde. Ha. heeft verzoeker wel zeven keer gevraagd om in de auto te gaan zitten. Ik heb de autostoel nog naar voren geschoven. Dat moet omdat er anders geen beenruimte is voor de achterbank. Toen we naar het bureau reden had ik om die reden bij mijn voeten bijna geen ruimte.

Ik heb niet gezien dat Ha. verzoekers echtgenote heeft geduwd. Ik heb achter verzoekers echtgenote aangelopen om haar op afstand te houden, maar de duw kan ik mij niet herinneren. Ik heb verzoekers echtgenote voornamelijk gehoord, ze was verbaal aanwezig.

De situatie werd nog erger toen verzoeker geboeid zou worden. Hij wilde dit voorkomen. Hij hield zijn handen niet stil. Verzoeker stond met zijn rug tegen de auto. Ik kan mij nu niet meer herinneren dat Ha. tijdens het boeien een pijnprikkel heeft toegediend. Ik weet dat het is gebeurd. Ik heb alleen op het laatste moment geholpen met boeien, met het bijbrengen van de linkerarm. De dreiging die ik eerder al had gevoeld en het feit dat verzoeker weigerde in te stappen vond ik een grond tot boeien. Het ging om onze veiligheid. Ik kan me niet voorstellen dat verzoeker zegt dat hij meteen is geboeid. Ik kan me deze aanhouding goed herinneren omdat er zoveel tijd zat tussen de aanhouding en het vervoer.

Ik kan me niet herinneren of verzoeker in de gordel is geplaatst. We doen dat altijd, maar het kan zijn dat het nu niet is gebeurd.

Toen we nog bij de politieauto stonden wilde verzoekers echtgenote haar zoon bellen. We hebben toen al meteen gezegd dat we verzoeker zouden terugbrengen. We hebben diverse oplossingen aangeboden, maar ze zei op een gegeven moment dat ze wel zou zien wat ze ging doen. Ik nam aan dat ze haar zoon wel zou bellen. Ik ging ervan uit dat ze daar zou blijven wachten tot haar man weer terug was. We hebben meegedeeld dat we naar het hoofdbureau in Eindhoven gingen. Daar gaan we altijd naar toe. De andere bureaus gaan al om 18:00 uur dicht. We hebben in de auto nog gecheckt of de hulpofficier van justitie nog op het bureau aan de Aalsterweg aanwezig was, maar daar was hij niet meer, dus zijn we naar het hoofdbureau gegaan.

In de verhoorkamer heb ik schrammetjes op verzoekers pols gezien. Ik heb geen bloed gezien. Ik weet niet meer aan welke pols dat was en of het aan beide polsen was. Ik vond het op dat moment niet nodig hiervoor een dokter te laten komen. De hulpofficier van justitie vond dat ook niet nodig. Verzoeker wilde ook geen arts op het bureau laten komen. Verzoeker wilde helemaal niets van ons. Het kan zijn dat verzoeker zijn zakdoek om zijn

pols heeft gehad."

3.5. Namens de korpsbeheerder heeft de heer He. het volgende standpunt met betrekking tot de vijf klachtonderdelen weergegeven:

"Er is hier sprake geweest van het aanleggen van boeien. De reden hiervoor was om verzoeker veilig te vervoeren naar het politiebureau, naar een hulpofficier van justitie. Het boeien was mijns inziens gerechtvaardigd, omdat er sprake was van passief fysiek verzet van verzoeker. Hij wilde niet meewerken aan zijn aanhouding. Kennelijk is er bij verzoeker fysiek letsel ontstaan. Dat betreuren we altijd, maar het is een logisch gevolg van de wijze waarop de aanhouding heeft plaatsgevonden. Het eerste klachtonderdeel acht de korpsbeheerder dan ook niet gegrond.

Ten aanzien van het meedelen wat de reden van aanhouding is geweest overweegt de korpsbeheerder als volgt. Er bestaat geen reden aan te nemen dat deze mededeling niet is gedaan. Het is standaardprocedure om mensen mee te delen van welk strafbaar feit zij worden verdacht en wat de reden is dat zij zijn aangehouden. Ik kan me echter voorstellen dat verzoeker deze mededeling niet heeft gehoord vanwege de emoties die bij hem op dat moment speelden. De korpsbeheerder acht dit klachtonderdeel daarom evenmin gegrond.

Het derde klachtonderdeel betreft het in de autogordel plaatsen van verzoeker. Het is een voorschrift dat mensen in de autogordel worden geplaatst wanneer zij worden vervoerd. Dit is noodzakelijk voor de algemene veiligheid in het verkeer, de veiligheid voor collega's in de auto en het verzekeringsaspect. Ik ga er gelet op de verklaringen die tijdens de hoorzitting zijn afgelegd vanuit dat verzoeker niet in de autogordel is geplaatst. Dit is in strijd met de voorschriften en daarmee acht de korpsbeheerder dit klachtonderdeel gegrond.

Met betrekking tot het niet aan de echtgenote van verzoeker meedelen naar welk politiebureau verzoeker zou worden gebracht, overweegt de korpsbeheerder het volgende. Gelet op de verklaringen die tijdens de hoorzitting zijn afgelegd heb ik geen reden aan te nemen dat dit niet is gedaan. Ik kan me voorstellen dat verzoeker en zijn echtgenote niet hebben gehoord dat verzoeker naar het hoofdbureau zou worden overgebracht, vanwege de emoties van het moment. De korpsbeheerder acht dit klachtonderdeel niet gegrond.

Het laatste klachtonderdeel betreft het duwen van verzoekers echtgenote.

Politieambtenaar Ha. heeft verklaard dat hij verzoekers echtgenote een duw heeft gegeven. De reden waarom hij dit heeft gedaan heeft hij gemotiveerd. Ha. heeft de tweede automobilist laten vertrekken en is naar de dienstauto teruggelopen om situatie aldaar niet uit de hand te laten lopen. Om te zorgen dat de zaak niet verder zou escaleren, is het gerechtvaardigd dat Ha. verzoekers echtgenote op afstand heeft gehouden. De duw die Ha. verzoekers echtgenote daartoe heeft gegeven, is daarmee gerechtvaardigd.

Bovendien acht ik het wenselijk dat collega's op deze wijze met elkaar omgaan zodat zij elkaars veiligheid in de gaten kunnen houden. De korpsbeheerder acht dit klachtonderdeel dan ook niet gegrond."

I. Ten aanzien van het boeien

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat hij is geboeid en dat hij daar letsel aan heeft overgehouden. Volgens verzoeker werd hij door politieambtenaar Ha. naar achteren getrokken op het moment dat hij naar zijn portefeuille reikte en werd hij meteen aan zijn rechterpols geboeid. Zijn rechterarm werd met kracht op zijn rug gedraaid. Dit deed pijn aan zijn gewrichten, waardoor hij tegenstribbelde bij het boeien van zijn linkerpols. Verzoekers echtgenote heeft Ha. er toen op gewezen dat verzoeker een herniapatiënt is. Daarop heeft Ha. verzoeker aan de voorzijde van zijn lichaam geboeid. Verzoeker heeft hij hierbij geen verzet geboden, aldus zijn verklaring tegenover politieambtenaar M. Volgens verzoeker heeft S. Ha. niet geassisteerd bij het boeien. Tijdens de hoorzitting heeft verzoeker verklaard dat hij in eerste instantie niet had meegewerkt aan het boeien. Hij had zijn armen niet stil gehouden tijdens het boeien. Verzoeker heeft daarbij opgemerkt dat toch niemand meewerkt aan die "futiliteiten"?

2. Verzoeker heeft tijdens de hoorzitting een uitdraai uit de computer van zijn huisarts overgelegd. In dit stuk staat onder meer het volgende:

"Gisteren na een eenvoudige verkeersovertreding aangehouden door politie die handboeien omdeed, pat. meenam (geboeid) en echtgenote alleen in donker achterliet (2 uur lang). > ernstig emotioneel, vannacht niet geslapen, o/wondje MCP-V rechts, snijwondje re-pols med/onder. Wondtoilet/Betadineverband."

3. De korpsbeheerder heeft dit klachtonderdeel niet gegrond geacht. Verzoeker moest veilig worden vervoerd naar een hulpofficier van justitie. En aangezien verzoeker passief fysiek verzet vertoonde was dit boeien gerechtvaardigd. Dat verzoeker daaraan letsel heeft overgehouden, betreurt de korpsbeheerder.

4. Volgens Ha. heeft hij verzoeker niet direct nadat hij hem uit het portier van de politieauto had getrokken geboeid, aldus Ha. in zijn verklaring tegenover politieambtenaar M. op 20 april 2004. Hij heeft verzoeker eerst verteld dat hij was aangehouden en dat hij kon plaatsnemen op de achterbank. Daartoe heeft hij het achterportier geopend. Hij heeft verzoeker verscheidene keren verzocht in de politieauto te gaan zitten. Verzoeker heeft dit steeds geweigerd. Op een gegeven moment heeft Ha. hem bij zijn bovenarm vastgepakt en naar de politieauto gedirigeerd. Ha. heeft daarover in zijn verklaring gezegd dat verzoeker op dat moment nog niet was geboeid, omdat verzoeker een oudere man is en hij deze niet zo snel boeit. Verzoeker begon toen echter tegen te spartelen en ging met strak

gespannen armen en gebalde vuisten staan. Op dat moment heeft Ha. verzoeker aan zijn rechterpols geboeid en heeft hij deze gelockt. Verzoeker kon zijn pols nog draaien in de boei, dus zat hij niet te strak, aldus Ha. Met zijn gebalde linkervuist begon verzoeker om zich heen te slaan. Ha. heeft verzoeker van zich afgeduwd door de arm waarmee hij de boei vasthield te strekken. Nadat Ha. had gedreigd pepperspray te moeten gaan gebruiken, werd verzoeker rustig en kon Ha. zijn linkerarm op de rug draaien teneinde hem te boeien. Maar toen draaide verzoeker zijn linkerarm weer van zijn rug af en hield hij zijn arm stijf langs zijn lichaam. Nadat verzoeker te kennen had gegeven pijn te hebben, besloot Ha. hem aan de voorzijde te boeien. Op het moment dat hij verzoekers armen naar voren bracht, begon verzoeker weer tegen te werken door beide armen te strekken. Vervolgens richtte verzoeker zijn linkervuist weer op, waaruit Ha. opmaakte dat verzoeker hem wilde slaan. Daarop heeft Ha. verzoeker een pijnprikkel toegediend, door de boei een kwartslag te draaien. Hierdoor liet verzoeker zijn spanning varen en kon hij aan de voorzijde van het lichaam worden geboeid. Hierbij heeft S. hem geassisteerd. De schrammen op de pols van verzoeker zijn waarschijnlijk veroorzaakt door het draaien van de boei. Tijdens de hoorzitting heeft Ha. verklaard dat het niet mogelijk was om naast verzoeker in de politieauto plaats te nemen om verzoeker tijdens het vervoer onder controle te houden, vanwege de spullen die op de achterbank naast verzoeker lagen. Ook waren de verbale uitlatingen van verzoeker reden om hem te boeien, hoewel hij zich niet door verzoeker bedreigd voelde.

5. Politieambtenaar S. heeft tegenover politieambtenaar M. op 20 april 2004 in dezelfde strekking verklaard als haar collega. Volgens haar heeft Ha. verzoeker diverse keren verzocht plaats te nemen in de politieauto. Dit weigerde verzoeker keer op keer. Uiteindelijk heeft Ha. verzoeker aan zijn rechterpols geboeid en heeft S. gezien dat verzoeker tegenspartelde toen Ha. verzoekers linkerpols wilde boeien. Verzoeker hield zijn linkerarm strak gespannen, zodat Ha. deze niet op de rug kon draaien. Op een gegeven moment hoorde zij Ha. zeggen dat hij verzoeker aan de voorzijde van het lichaam zou gaan boeien. Daarna zag S. dat verzoeker zijn beide armen gestrekt langs zijn lichaam hield, met gebalde vuisten. Verzoeker wilde duidelijk niet meewerken. Ha. heeft toen een pijnprikkel toegepast en S. heeft Ha. geassisteerd bij het boeien door verzoekers linkerarm naar voren te brengen. Ha. heeft S. later verteld dat hij de pijnprikkel had toegepast omdat hij dacht dat verzoeker hem wilde slaan.

6. Verzoeker is ten laste gelegd dat hij een politieambtenaar opzettelijk heeft belemmerd bij het uitschrijven van een aankondiging van beschikking door zijn rijbewijs, het beschikkingenboekje of bekeuringenboekje uit haar handen te trekken en dat hij zich, nadat hij was aangehouden met geweld tegen Ha. heeft verzet door te rukken en te trekken in een richting tegengesteld aan die waarin Ha. verzoeker trachtte te geleiden. In zijn vonnis van 24 mei 2004 heeft de politierechter te 's-Hertogenbosch verzoeker vrijgesproken van ambtsbelemmering (hij achtte het tenlastegelegde niet wettig en overtuigend bewezen) en veroordeeld tot het betalen van een geldboete, subsidiair drie

dagen hechtenis voor wederspanningheid. Verzoeker heeft deze geldboete inmiddels voldaan.

Beoordeling

7. Het boeien van een persoon betekent een inbreuk op het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, welk recht in artikel 11 Grondwet is neergelegd (zie Achtergrond, onder 1.1.). Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt. Ten aanzien van personen aan wie rechtens de vrijheid is ontnomen, is in artikel 15, vierde lid Grondwet meer in het algemeen bepaald dat zij kunnen worden beperkt in de uitoefening van hun grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt (zie Achtergrond, onder 1.2.). Ook in artikel 8 Europees verdrag voor de rechten van de mens is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privé-leven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 2.2.).

Artikel 22 Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar geeft een ambtenaar onder bepaalde voorwaarden de bevoegdheid een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd ten behoeve van het vervoer handboeien aan te leggen (zie Achtergrond, onder 4.2.).

8. De eerste vraag die beantwoord dient te worden is of aan verzoeker rechtens zijn vrijheid is ontnomen. Uit het vonnis van de politierechter te 's-Hertogenbosch van 24 mei 2004 blijkt dat verzoeker is vrijgesproken van belemmering van een politieambtenaar in de uitoefening van haar functie. Wel is verzoeker veroordeeld wegens verzet tegen de aanhouding. De rechter kan slechts tot veroordeling van verzet tegen de aanhouding komen, als de aanhouding rechtmatig is geweest. Dit kan enkel als er op dat moment een terechte verdenking van het strafbare feit (in dit geval ambtsbelemmering) bestond (zie Achtergrond, onder 5.). De Nationale ombudsman kan uit het vonnis van de rechter niet anders concluderen dan dat de verdenking van belemmering op dat moment gerechtvaardigd was. De vrijheidsbeneming was niet onrechtmatig. Daarmee is aan de deze eis voldaan.

9. De Nationale ombudsman is op grond van artikel 26, tweede lid Wet Nationale ombudsman (oud) verplicht de gronden van het oordeel van de rechter in acht te nemen (zie Achtergrond, onder 6.).

10. Uit de tenlastelegging en het vonnis is niet op te maken of verzoeker zich reeds voor of pas ten tijde van het boeien is gaan verzetten.

Tijdens de hoorzitting is uit zowel de verklaringen van de betrokken ambtenaren als die van verzoeker en zijn echtgenote gebleken dat verzoeker zich vanaf het eerste moment verbaal niet meewerkend heeft opgesteld. Uit de verklaringen blijkt echter ook dat

verzoeker zich pas fysiek is gaan verzetten (door zijn armen stijf langs zijn lichaam te houden en slaande bewegingen te maken met zijn linkerhand) op het moment dat hij aan zijn rechterpols werd geboeid. Verzoeker heeft daarover zelf nog verklaard dat hij in eerste instantie niet wilde meewerken aan het boeien, aan die "futiliteiten". De Nationale ombudsman acht het gelet op deze verklaringen dan ook aannemelijk dat de politierechter een oordeel heeft gegeven over de wederspanning ten tijde van het boeien. Uit zijn vonnis kan worden afgeleid dat de rechter (de beslissing om over te gaan tot) het boeien van verzoeker niet heeft afgekeurd. Had de rechter het boeien onrechtmatig geacht, dan had hij verzoeker niet veroordeeld wegens wederspanning (ten tijde van het boeien). Immers, een onderdeel van de bewezen verklaring is "werkzaam in de rechtmatige uitoefening van hun/zijn bediening".

Nu de Nationale ombudsman de gronden van de uitspraak van de rechter in dezen in acht neemt, komt hij tot het oordeel dat het gebruik van handboeien ten behoeve van het vervoer gerechtvaardigd was.

Ten aanzien van het letsel, merkt de Nationale ombudsman het volgende op. Het dragen van handboeien is niet comfortabel en kan ook wanneer de polsen niet worden bewogen striemen of wondjes veroorzaken. In dit geval heeft verzoeker gelet op hetgeen staat in het journaal dat de huisarts van verzoeker heeft opgemaakt naar aanleiding van zijn bezoek, gering letsel opgelopen. Dit letsel zal waarschijnlijk zijn ontstaan door het gebruik van de handboeien zelf, in combinatie met de pijnprikkel die Ha. heeft toegepast en de armbewegingen die verzoeker heeft gemaakt. De Nationale ombudsman is van oordeel dat dit letsel niet buiten proportioneel is.

De onderzochte gedraging is behoorlijk.

II. Ten aanzien van het meedelen van de reden van aanhouding

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er vervolgens over dat politieambtenaren Ha. en S. hem niet hebben meegedeeld wat de reden was van zijn aanhouding. S. heeft hem op het moment dat hij in de politieauto zat meegedeeld dat hij was aangehouden, maar hem niet de reden genoemd.

2. De korpsbeheerder heeft dit klachtonderdeel niet gegrond geacht. Volgens hem is het een standaardprocedure om mensen mee te delen van welk strafbaar feit zij worden verdacht en wat de reden is dat zij zijn aangehouden. Er bestaat volgens hem geen reden aan te nemen dat deze mededeling hier niet is gedaan. De korpsbeheerder kan zich echter voorstellen dat verzoeker deze mededeling niet heeft gehoord vanwege de emoties die bij hem op dat moment speelden.

3. Politieambtenaar Ha. heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat hij op het moment dat hij verzoeker uit de deuropening wegtrok wel tegen verzoeker heeft gezegd dat hij was aangehouden, maar hem niet heeft meegedeeld waarvoor. In de verklaring die hij tegenover politieambtenaar M. heeft afgelegd heeft hij enkel opgemerkt dat hij duidelijk verstaanbaar heeft gezegd dat verzoeker was aangehouden. Over de reden tot aanhouding heeft hij niets verklaard.

4. Politieambtenaar S. heeft tijdens de hoorzitting verklaard dat zij haar collega tegen verzoeker heeft horen zeggen dat hij was aangehouden. Zij heeft Ha. in dat verband het woord ambtsbelemmering horen noemen, maar ze kon zich voorstellen dat niet voor iedereen duidelijk is wat dit betekent. Daarom is het nog aan verzoeker uitgelegd, aldus S. Zij heeft dit ook tegenover politieambtenaar M. verklaard.

Beoordeling

5. De politie is op grond van artikel 5, tweede lid Europees verdrag voor de rechten van de mens en artikel 9, tweede lid Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten verplicht om een ieder die wordt aangehouden onverwijld op de hoogte te brengen van de reden van de aanhouding (zie Achtergrond, onder 2.1. en onder 7.).

6. De lezingen over het wel of niet meedelen van de reden van aanhouding lopen uiteen. Opvallend is dat de politieambtenaar die de mededeling heeft gedaan dat verzoeker was aangehouden, zelf heeft verklaard dat hij niet heeft verteld wat de reden van aanhouding was. De collega die erbij was en de korpsbeheerder stellen zich juist op het standpunt dat die reden wel is, of zou zijn gezegd. De Nationale ombudsman hecht in dit geval meer waarde aan de verklaring van politieambtenaar Ha. Hij was ten slotte de aangewezen persoon om verzoeker van de reden tot aanhouding op de hoogte te stellen, aangezien hij ook degene is die het besluit tot aanhouding heeft genomen. De Nationale ombudsman gaat er dan ook vanuit dat verzoeker slechts is verteld dat hij was aangehouden, maar dat het vermelden van de reden tot aanhouding achterwege is gebleven. Dit is in strijd met de genoemde verdragsbepalingen.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het in de autogordel plaatsen

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er tevens over dat de politieambtenaren hem niet in de gordel hebben geplaatst nadat hij in de politieauto was gezet.

2. De korpsbeheerder acht dit klachtonderdeel gegrond. Volgens de korpsbeheerder is het een voorschrift dat mensen in de autogordel worden geplaatst wanneer zij worden

vervoerd. Gelet op de verklaringen die de betrokken ambtenaren tijdens de hoorzitting hebben afgelegd, gaat de korpsbeheerder ervan uit dat verzoeker niet in de gordel is geplaatst. Hij acht deze klacht gegrond.

3. Politieambtenaar Ha. heeft tijdens de hoorzitting aangegeven dat hij niet met zekerheid durfde te zeggen dat hij verzoeker in de gordel heeft vastgezet. Hij heeft verklaard dat als verzoeker heeft gesteld dat hij niet in de gordel was geplaatst, hij hem inderdaad niet heeft vastgezet.

4. Ook politieambtenaar S. kan zich niet herinneren of verzoeker in de gordel is geplaatst. Volgens haar kan het zijn dat het nu niet is gebeurd.

Beoordeling

Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. De Nationale ombudsman is met het oog op dit vereiste dan ook van oordeel dat van de politie verwacht mag worden dat zij de zorgplicht op zich neemt om personen die zijn aangehouden op een veilige wijze - dat wil zeggen met een gordel om - te vervoeren. Deze personen worden immers niet op vrijwillige basis in een auto vervoerd, zijn in sommige gevallen geboeid of om andere redenen niet in staat om zelf een gordel om te doen. Deze zorgplicht houdt in dit geval in dat de politieambtenaren, die verzoeker hebben vervoerd, op grond van het feit dat hij van zijn vrijheid was beroofd en bovendien geboeid was, een autogordel hadden moeten omdoen. Nu beide politieambtenaren in deze zaak er niet zeker van zijn dat zij dit hebben gedaan en één van hen heeft verklaard dat hij er daarom vanuit gaat dat dit is nagelaten, is er dus gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het meedelen naar welk politiebureau verzoeker werd overgebracht

Bevindingen

1. Verzoekers klagen er eveneens over dat de politieambtenaren hem noch zijn vrouw op de hoogte hebben gebracht naar welk politiebureau verzoeker zou worden overgebracht. Ze hebben slechts aangegeven dat verzoeker mee moest naar het bureau. Verzoeker heeft aangegeven dat Ha. in de politieauto nog heeft gebeld of via een ander toestel heeft gevraagd of hij naar het politiebureau aan de Aalsterweg kon gaan, maar dat hij te horen kreeg dat ze naar het bureau aan de Mathildelaan moesten gaan. Er was dus bij de politieambtenaren ook nog geen duidelijkheid over de plaats van bestemming op het moment dat ze wegreden, aldus verzoeker.

Zijn echtgenote is samen met haar ter plaatse gekomen zoon naar het bureau aan de Aalsterweg gegaan, maar dit was al gesloten. Twee politieambtenaren die daar nog buiten liepen, hebben hen verwezen naar het hoofdbureau aan de Mathildelaan.

2. Ten aanzien van dit klachtonderdeel heeft de korpsbeheerder overwogen dat hij gelet op hetgeen tijdens de hoorzitting is verklaard geen reden heeft aan te nemen dat niet is aangegeven naar welk politiebureau verzoeker zou worden overgebracht. De korpsbeheerder kan zich voorstellen dat verzoeker en zijn echtgenote niet hebben gehoord dat verzoeker naar het hoofdbureau zou worden overgebracht, vanwege de emoties van het moment. De klacht is dan ook niet gegrond, aldus de korpsbeheerder.

3. In zijn verklaring tegenover politieambtenaar M. heeft Ha. gezegd dat hij zeker weet dat hij tegen verzoekers echtgenote heeft gezegd dat ze naar het hoofdbureau van politie zouden gaan. Mathildelaan zal hij niet hebben genoemd, aldus Ha.

Tijdens de hoorzitting heeft Ha. wederom verklaard dat hij tegen verzoeker heeft gezegd dat ze naar het hoofdbureau zouden gaan. Ook heeft hij uitleg gegeven over het gesprek dat in de politieauto werd gevoerd over de bestemming. Volgens Ha. ontstond er een discussie over waar ze heen zouden gaan, omdat de hulpofficier van justitie enige tijd daarvoor nog op het bureau aan de Aalsterweg aanwezig was en ze op dat moment dichtbij dit bureau waren. Het bleek echter dat de hulpofficier van justitie inmiddels al weer op het hoofdbureau was.

4. Politieambtenaar S. heeft hierover tegenover politieambtenaar M. verklaard dat zij Ha. tegen verzoeker heeft horen zeggen dat hij in de politieauto moest stappen, omdat ze naar het hoofdbureau gingen. Eén van hen heeft ook tegen verzoekers echtgenote gezegd dat ze naar het hoofdbureau zouden gaan. S. verklaarde dat ze haar nog hebben aangeboden om daar bij de auto te wachten en dat ze verzoeker zo snel mogelijk weer terug zouden brengen. Daarop heeft verzoeker gezegd dat ze wel zou zien wat ze zou doen. S. was er bijna zeker van dat de vrouw daar bij hun auto zou blijven wachten.

Tijdens de hoorzitting heeft S. nog herhaald dat ze verzoekers echtgenote diverse oplossingen hadden aangeboden, maar dat zij antwoordde dat ze wel zou zien wat ze ging doen. S. nam aan dat ze haar zoon zou gaan bellen en dat ze daar zou blijven wachten tot haar man weer terug was. Ook gaf S. aan dat ze hebben meegedeeld dat ze naar het hoofdbureau in Eindhoven gingen. Daar gaan ze altijd naar toe; de andere bureaus gaan al om 18:00 uur dicht, en inmiddels was het al 18:00 uur geweest. In de politieauto hebben zij nog gecheckt of de hulpofficier van justitie nog op het bureau aan de Aalsterweg was, maar ze kregen te horen dat hij al naar het hoofdbureau was gegaan. Daar zijn zij toen ook heen gegaan.

Beoordeling

5. Het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking houdt in dat bestuursorganen burgers met het oog op de behartiging van hun belangen actief en desgevraagd van adequate informatie voorzien.

Wanneer een burger wordt aangehouden en wordt overgebracht naar een politiebureau, mag van de politie worden verwacht dat zij eventuele achterblijvers op de hoogte stelt van de plaats van overbrenging, indien daarover onduidelijkheid zou kunnen ontstaan.

6. In deze zaak staat vast dat de politieambtenaren verzoeker en zijn echtgenote hebben meegedeeld dat verzoeker mee moest gaan naar het politiebureau. Betwist wordt echter dat is aangegeven naar welk bureau verzoeker zou worden overgebracht.

Uit de verklaringen van de politieambtenaren leidt de Nationale ombudsman af dat beiden ervan overtuigd zijn dat zij hebben gezegd dat verzoeker naar het *hoofdbureau* zou worden overgebracht. Politieambtenaar Ha. heeft verklaard dat hij daarbij naar alle waarschijnlijkheid niet de straatnaam, de Mathildelaan, heeft genoemd.

De echtgenote van verzoeker heeft verklaard dat zij eerst naar het politiebureau aan de Aalsterweg zijn gegaan, alvorens door te rijden naar de Mathildelaan. De Nationale ombudsman acht het niet aannemelijk dat zij dit had gedaan, indien zij had geweten dat verzoeker zich op het hoofdbureau aan de Mathildelaan zou bevinden. Daar tegenover staat dat verzoekers echtgenote tijdens de hoorzitting heeft aangegeven dat zij in paniek was, omdat zij hiermee nog nooit eerder te maken had gehad. De Nationale ombudsman overweegt dat deze gemoedstoestand wellicht een rol kan hebben gespeeld bij het opnemen van de informatie die de politieambtenaren haar hebben verschaft.

Al met al heeft het onderzoek van de Nationale ombudsman, gelet op de verschaft informatie, geen uitsluitel kunnen geven over de vraag of de politieambtenaren verzoekers echtgenote hebben verteld dat verzoeker meegenomen zou worden naar het *hoofdbureau*.

Echter, indien zou zijn komen vast te staan dat de politieambtenaren haar hadden meegedeeld dat haar echtgenoot naar het hoofdbureau zou worden overgebracht, was deze informatie niet volledig geweest. Immers, zij waren toen zij eenmaal in de politieauto hadden plaatsgenomen, alsnog voornemens om naar het bureau aan de Aalsterweg te gaan, wanneer de hulpofficier van justitie aldaar nog aanwezig zou blijken te zijn. Dit is essentiële informatie. Het had dan ook in de rede gelegen dat de politieambtenaren verzoekers echtgenote van beide scenario's in kennis hadden gesteld en dat zij zich ervan hadden vergewist dat deze informatie haar ook helder was.

Nu dit niet is gebeurd, is gehandeld in strijd met het vereiste van actieve en adequate informatievoorziening.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

V. Ten aanzien van het duwen van verzoekers echtgenote

Bevindingen

1. Ten slotte klaagt verzoeker erover dat politieambtenaar Ha. zijn echtgenote hardhandig aan de kant heeft geduwd. In zijn klachtbrief van 20 maart 2004 schrijft verzoeker dat Ha. hem hardhandig vastpakte op het moment dat hij zijn portefeuille wilde terugpakken van S. Toen zijn echtgenote Ha. erop wees dat verzoeker herniapatiënt is en dat hij hem daarom niet zo hardhandig moest vasthouden, gaf Ha. haar een duw met zijn elleboog tegen haar borst.

2. De echtgenote van verzoeker heeft tegenover politieambtenaar M. verklaard dat Ha. haar bij haar kraag vastpakte en haar met kracht achteruit zette op het moment dat zij hem aansprak op het hardhandig vastpakken van haar echtgenoot. Toen Ha. verzoeker aan zijn linkerpols boeide, heeft zij tegen Ha. gezegd dat hij dat niet kon maken. Daarbij heeft zij hem op zijn arm getikt. Ha. reageerde daarop door haar met zijn vrije elleboog stevig weg te duwen. Daarbij riep hij dat ze van hem af moest blijven, aldus verzoekers echtgenote.

Tijdens de hoorzitting heeft zij verklaard dat zij Ha. op zijn rug heeft getikt en dat hij haar daarop met zijn elleboog een duw tegen haar borst heeft gegeven en hij haar daarna nog bij haar kraag heeft vastgepakt, zodat zij naar achteren werd geduwd waardoor zij bijna in de greppel naast de weg viel. Ha. had haar echtgenoot op dat moment ook nog vast. Van die elleboogstoot heeft zij een blauwe plek op haar borst overgehouden.

3. De korpsbeheerder acht dit klachtonderdeel niet gegrond. Hoewel politieambtenaar Ha. heeft aangegeven dat hij verzoekers echtgenote een duw heeft gegeven, was deze duw te rechtvaardigen. Ha. heeft getracht te voorkomen dat de zaak zou escaleren door verzoekers echtgenote op afstand te houden. Hiertoe heeft hij haar een duw gegeven. De korpsbeheerder acht het wenselijk dat collega's op deze wijze met elkaar omgaan teneinde elkaars veiligheid te waarborgen.

4. Politieambtenaar Ha. heeft tegenover M. verklaard dat hij verzoeker heeft vastgepakt toen deze in de deuropening boog en hem daarbij heeft gezegd dat hij was aangehouden. Op dat moment begon de echtgenote van verzoeker aan zijn arm te trekken. Ha. heeft haar bij haar bovenarm vastgepakt en heeft haar met zijn linkerhand tegen haar borst onder haar keel heel rustig naar achteren geduwd tegen de politieauto aan, ter hoogte van de achterklep. Hij heeft haar verzocht om daar te blijven staan. Toch bleef zij zich gedurende de hele aanhouding met hen bemoeien en heeft zij steeds aan Ha. staan trekken. Daarvan heeft hij weinig last ondervonden, omdat zij geen partij voor hem was, aldus Ha.

Tijdens de hoorzitting heeft Ha. nog verklaard dat toen verzoekers echtgenote aan hem begon te trekken nadat hij verzoeker had meegedeeld dat hij was aangehouden, verzoeker

zelf heel rustig bleef. Ha. heeft verzoekers echtgenote bij haar sleutelbeen gepakt en haar aan het eind van de politieauto neergezet en haar gezegd dat ze daar moest blijven staan. Ha. had verzoeker op dat moment niet vast, zoals verzoekers echtgenote heeft gesteld.

5. Uit de verklaring die S. tegenover politieambtenaar M. heeft afgelegd blijkt niet dat zij heeft gezien dat Ha. verzoekers echtgenote een duw heeft gegeven. Wel heeft ze aangegeven dat ze zich de hele tijd met de echtgenote van verzoeker heeft beziggehouden, omdat zij steeds naar haar echtgenoot wilde toelopen en aan Ha. stond te trekken als zij daar de kans voor kreeg.

Tijdens de hoorzitting heeft S. aangegeven dat zij niet heeft gezien dat Ha. verzoekers echtgenote heeft geduwd. Wel heeft zij verklaard dat zij de vrouw steeds op afstand heeft trachten te houden. S. heeft haar voornamelijk gehoord, zij was verbaal aanwezig, aldus S.

Beoordeling

6. Het evenredigheidsvereiste houdt in dat bestuursorganen voor het bereiken van een doel een middel aanwenden dat voor de betrokkenen niet onnodig bezwarend is en dat in evenredige verhouding staat tot dat doel.

7. Politieambtenaar Ha. heeft verklaard dat hij verzoekers echtgenote een duw heeft gegeven. De lezingen lopen uiteen over de wijze waarop Ha. heeft geduwd. Volgens verzoekers echtgenote was dit met zijn elleboog tegen haar borst en heeft Ha. haar ook nog bij haar kraag vastgepakt. Volgens Ha. heeft hij de bovenarm van de vrouw vastgepakt en heeft haar met zijn linkerhand tegen haar borst onder haar keel heel rustig naar achteren geduwd. De lezing van verzoeker staft die van zijn echtgenote. Politieambtenaar S. heeft verklaard dat zij de duw niet heeft gezien.

Verzoekers echtgenote heeft verklaard dat zij aan deze duw een blauwe plek op haar borst heeft overgehouden. Hoewel de verklaringen enigszins uiteenlopen, is hiermee wel komen vast te staan dat Ha. verzoekers echtgenote een duw heeft gegeven.

Politieambtenaar Ha. heeft naar voren gebracht dat verzoekers echtgenote zich gedurende de gehele aanhouding met hen bleef bemoeien en dat zij aan hem bleef trekken. Ha. heeft hierover nog verklaard dat hij daarvan weinig last heeft ondervonden, omdat zij geen partij voor hem was.

De Nationale ombudsman kan zich indenken dat het hinderlijk voor Ha. moet zijn geweest dat verzoekers echtgenote zich steeds in zijn directe omgeving bevond op het moment dat hij verzoeker had aangehouden en hem wilde bewegen in de politieauto plaats te nemen en later toen hij verzoeker wilde boeien. De Nationale ombudsman acht het daarom begrijpelijk dat Ha. verzoekers echtgenote op afstand wilde houden. Nu het zijn collega blijkbaar niet afdoende lukte om verzoekers echtgenote op afstand te houden - S. heeft

verklaard dat zij dit heeft geprobeerd - heeft Ha. zelf gehandeld (door de vrouw een duw te geven) teneinde dit doel te bereiken.

Getoetst moet worden of de duw die Ha. heeft gegeven in verhouding staat tot het doel dat hij wilde bereiken: het op afstand houden van verzoekers echtgenote. Uit de verklaringen is niet gebleken dat Ha. verzoekers echtgenote voordat hij haar een duw gaf, heeft verzocht op afstand te blijven. Dit heeft hij pas gedaan terwijl hij de duw gaf of even daarna. De Nationale ombudsman ziet niet in waarom Ha. in eerste instantie niet voor deze oplossing heeft gekozen. Pas in tweede instantie, wanneer iemand hieraan geen gevolg geeft, kan eventueel worden overgegaan op het met de arm op afstand brengen van een persoon. Dit moet dan wel op proportionele wijze gebeuren.

Nu Ha. niet voor het minst ingrijpende middel heeft gekozen, is het middel onnodig bezwarend geweest voor verzoekers echtgenote en stond het niet in evenredige verhouding tot het doel.

De onderzochte gedraging is niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost is

gegrond ten aanzien van:

- het niet medelen van de reden van aanhouding, wegens schending van het grondrecht op mededeling van de reden van aanhouding;
- het niet in de autogordel plaatsen, wegens schending van het vereiste van professionaliteit;
- het (niet) medelen naar welk politiebureau verzoeker werd overgebracht, wegens schending van het vereiste van actieve en adequate informatieverstrekking;
- het duwen van verzoekers echtgenote, wegens schending van het evenredigheidsvereiste;

niet gegrond ten aanzien van:

- het boeien.

Onderzoek

Op 14 september 2004 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer H. te X, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost (de burgemeester van Eindhoven), werd een onderzoek ingesteld.

In dat kader zijn de op deze zaak betrekking hebbende stukken opgevraagd bij het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost.

Op 13 januari 2005 vond een hoorzitting plaats, waarbij verzoeker, diens echtgenote, een vertegenwoordiger van de korpsbeheerder en de betrokken ambtenaren in de gelegenheid werden gesteld hun visie kenbaar te maken, en op elkaars standpunten te reageren.

Ook de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch is, gelet op zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden, in de gelegenheid gesteld de hoorzitting bij te wonen. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. De reactie van de korpsbeheerder gaf aanleiding het verslag te wijzigen. Noch verzoeker noch de betrokken ambtenaren gaven binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

1. Verzoekschrift van 12 september 2004, met bijlagen over de interne klachtprocedure bij het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost en verzoekers klachtbrief aan de hoofdofficier van justitie te 's-Hertogenbosch van 20 maart 2004.
2. Brief met aanvullende informatie van verzoeker van 18 september 2004, met bijlagen over de interne klachtprocedure bij het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost.
3. Toezending op 22 september 2004 van het intern klachtdossier van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost. Dit dossier bevat onder meer de volgende stukken:
 - de klachtbrief van verzoeker naar de chef van het regionale politiekorps Brabant Zuid-Oost van 20 maart 2004;
 - het onderzoeksrapport van politieambtenaar M. van 27 april 2004, naar aanleiding van de klacht van verzoeker met onder andere de verklaringen van verzoeker, zijn echtgenote en de twee betrokken ambtenaren;
 - mutatie eigen waarneming van de betrokken ambtenaren opgemaakt op 18 maart 2004;

- proces-verbaal van verhoor opgemaakt op 18 maart 2004;
 - verkort proces-verbaal opgemaakt op 18 maart 2004;
 - proces-verbaal van bevindingen opgemaakt op 19 maart 2004;
 - proces-verbaal van aanhouding opgemaakt op 14 april 2004;
 - verslag van de zitting van 24 juni 2004 en advies van onbekende datum van de Commissie voor de politiekachten regiopolitie Brabant Zuid-Oost;
 - standpunt van de korpsbeheerder in de interne klachtprocedure van 10 augustus 2004.
4. Verzoekers dagvaarding om op 24 mei 2004 te verschijnen voor de politierechter te 's-Hertogenbosch.
 5. Afschrift aantekening mondeling vonnis van 24 mei 2004.
 6. Aanschrijving onherroepelijk vonnis door het CJIB op 8 juli 2004.
 7. Openingsbrieven van de Nationale ombudsman van 10 december 2004, waarin alle betrokkenen zijn opgeroepen voor de hoorzitting.
 8. Uitdraai van 4 januari 2005 van het journaal dat de huisarts van verzoeker op 19 maart 2004 naar aanleiding van het bezoek van verzoeker heeft opgemaakt.
 9. Verslag van de hoorzitting van 13 januari 2005 (zie Algemeen, onder 3.1. tot en met 3.5).

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. Grondwet

1.1. Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

1.2. Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

2. Europees verdrag voor de rechten van de mens

2.1. Artikel 5, tweede lid

"Een ieder, die gearresteerd is moet onverwijld en in een taal, die hij verstaat, op de hoogte worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en van alle beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht."

2.2. Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

3. Politiewet 1993

Artikel 8, eerste lid

"De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf."

4. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

4.1. Artikel 4

"Het gebruik van een geweldmiddel is uitsluitend toegestaan aan een ambtenaar:

- a. aan wie dat geweldmiddel rechtens is toegekend, voor zover hij optreedt ter uitvoering van de taak met het oog waarop het geweldmiddel hem is toegekend, en
- b. die in het gebruik van dat geweldmiddel is geoefend."

4.2. In artikel 22, eerste lid van de Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar is bepaald dat de ambtenaar een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien kan aanleggen. De leden 2 en 3 van dit artikel luiden als volgt:

"2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of

b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

In artikel 22 van de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant), een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon moet worden gedacht aan het gedrag van de arrestant, mogelijke eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan voor moeilijkheden moest worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor betrokkene was aangehouden.

5. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid

"Als verdachte wordt vóórdat de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een "ernstig" vermoeden, maar eist wèl dat het vermoeden van schuld (het "gedaan hebben") moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten

"redelijk" dient te zijn, dat wil zeggen "niet enkel in de oogen van den opsporingsambtenaar doch redelijk op zichzelf" (Memorie van Toelichting). Een redelijk vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende.

6. Wet Nationale ombudsman, zoals deze luidde tot 15 maart 2005

Artikel 26, tweede lid

"Indien ten aanzien van de gedraging waarop het onderzoek van de ombudsman betrekking heeft anders dan ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening door een rechterlijke instantie uitspraak is gedaan, neemt de ombudsman de rechtsgronden waarop die uitspraak steunt of mede steunt, in acht."

7. Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten

Artikel 9, tweede lid

"Iedere gearresteerde dient bij zijn arrestatie op de hoogte te worden gebracht van de redenen van zijn arrestatie en dient onverwijld op de hoogte te worden gebracht van de beschuldigingen die tegen hem zijn ingebracht."